

Het vangen en bestrijden van exotische rivierkreeften in een juridisch kader

Ongewenst beschermd

TEKST
Ruben Bil

ILLUSTRATIES
Willem Kwinten en
Shutterstock

De auteur met een aan de hengel gevangen exotische zoetwaterkreeft.

“Amerikaanse rivierkreeft vogelvrij verklaard”, kopte het AD op 17 oktober. De dag ervoor was er in de Tweede kamer een motie aangenomen waarin werd opgeroepen om de bevissing van de Amerikaanse rivierkreeft met fuiken en kreeftenkorven, naast beroepsvissers, ook mogelijk te maken voor sportvissers en agrariërs.

Daags na het aannemen van deze motie werd Sportvisserij Nederland platgebeld door journalisten en sportvissers met de vraag hoe we die kreeften gaan bestrijden en waar de eerste fuiken gezet gaan worden. In tegenstelling tot wat de krantenkoppen suggereerden zal het zo'n vaart niet lopen met de bestrijding van de Amerikaanse exoten door sportvissers en anderen. Het door iedereen mogen vangen van de exotische kreeftjes vergt namelijk nogal wat wijzigingen in de regelgeving. In dit artikel wordt een korte uiteenzetting gegeven van de huidige juridische mogelijkheden en wat er eventueel moet worden gewijzigd voordat iedereen met fuiken en kreeftenkorven aan de slag mag gaan. Of de verruiming van vangmogelijkheden effect heeft op de overlast die deze exoten veroorzaken wordt in dit artikel niet besproken.

Ongewenste exoten

De Europese Unie heeft in 2016 op grond van de Exotenverordening een lijst met ongewenste invasieve exotische planten en dieren gepubliceerd die regelmatig wordt bijgewerkt. Op dit moment staan er op deze lijst 6 soorten rivierkreeftjes. Soorten die opgenomen zijn op de exotenlijst mogen niet worden gehouden, verhandeld, gekweekt of worden vrijgelaten in het milieu. Op grond van deze Exotenverordening dienen lidstaten daarnaast doeltreffende beheersmaatregelen te nemen om de invasieve uitheemse soorten anders te beheren of uit te roeien. Gezien de ervaring met andere Europese landen waar deze – vaak invasieve - exoten zich hebben gevestigd lijkt het niet of nauwelijks realiseerbaar om deze kreeften weg te vangen.

De maatregelen om de rivierkreeften in Nederland te bestrijden zullen dus beheersmaatregelen zijn, gericht op beheersing van de populatie. Deze beheersmaatregelen moeten daarbij evenredig zijn met de gevolgen voor het milieu, afgestemd op de specifieke omstandigheden van de lidstaten en moeten worden gebaseerd op een kosten-batenanalyse. Als onderdeel van de hierboven genoemde beheersmaatregelen is het mogelijk om invasieve kreeftjes te bestrijden door bevissing in Nederland op grond van de vrijstelling van art. 3.30 Regeling Natuurbescherming. Hierdoor kunnen rivierkreeftjes onder allerlei beperkingen alsnog gehouden en

verhandeld worden. Ook in andere Europese lidstaten zoals Duitsland, Zweden en Denemarken wordt op grond van deze regeling bevissing toegepast als beheersmaatregel.

Bevissen

De vrijstelling in de regeling Natuurbescherming biedt in grote lijnen mogelijkheden om bevissing in te zetten om de exotische rivierkreeften te bestrijden. Deze regeling alleen is echter niet voldoende, reden voor het indienen van de eerder in dit stuk aangehaalde motie. Om te mogen vissen in Nederland is allereerst een vorm van visrecht benodigd. Uit artikel 21 van de Visserijwet 1963 volgt dat de visrechthebbende zelf mag vissen, of schriftelijke toestemmingen uit mag geven aan derden die willen vissen. De visrechthebbende ontleent zijn visrecht in de meeste gevallen aan de eigendom van de grond onder het water, maar het visrecht kan ook berusten op oude zakelijke rechten. Visrechten worden in Nederland vaak verhuurd aan beroepsvissers of hengelsportverenigingen. Dit kan het gehele visrecht betreffen of een gesplitst visrecht waarbij een onderscheid kan worden gemaakt in aalvisrecht en schubvisrecht. Daarnaast bestaat er ook nog het schaal- en schelpdierrecht. Alleen de eigenaar of houder van het desbetreffende visrecht is gerechtigd vis (of schaaldieren) uit deze categorieën te onttrekken. Concreet betekent dit dat alleen kreeften mogen worden gevangen als de onttrekker dit kan baseren op het volledige visrecht, of op het schaal- en schelpdierrecht. In veel gevallen zal de visrechthebbende persoon niet zelf vissen, maar schriftelijke toestemmingen uitgeven die anderen de mogelijkheid biedt tot het uitoefenen van de betreffende visserij. Deze structuur zorgt er echter voor dat een gewenste grootschalige bestrijding van uitheemse rivierkreeften door bevissing een behoorlijke civielrechtelijke lading krijgt en afhankelijk is van de 'goodwill' van de visrechthebbende ter plaatse. Met name in landbouwgebieden, waar veel particuliere percelen met water aanwezig zijn, is het een uitvoerig en complex proces om de juiste toestemmingen te krijgen.

Daarbij dienen alle huurovereenkomsten en schriftelijke toestemmingen die toezien op het gebruik van beroepsvistuigen te worden goedgekeurd door de Kamer voor de Binnenvisserij. Deze instelling toetst op een doelmatig gebruik van het viswater. De Kamer mag huurovereenkomsten en toestemmingen weigeren indien er uit visserijkundig oogpunt geen sprake is van een verantwoord gebruik van het viswater. De Visserijwet zorgt nog voor een andere drempel voor het vissen op exotische kreeften, namelijk de beperking van het gebruik van de zogenaamde beroepsvistuigen. Alle toegestane vangtuigen en effectieve vangtuigen voor rivierkreeften zoals de fuik en de kreeftenkorf, mogen alleen door geregistreerde beroepsvissers gebruikt worden. Deze vissers dienen aan de vereisten van artikel 55 en 56 van de Uitvoeringsregeling visserij te voldoen om te kunnen worden geregistreerd als beroepsvisser. Omwille van de bescherming van de paling en de volksgezondheid zijn er

Met behulp van een zoekkaart kun je een gevangen kreeft determineren.

Alleen gecertificeerde beroepsvissers mogen met fuiken en korven op uitheemse Amerikaanse kreeften vissen.

ook nog beperkingen in het gebruik van deze vangtuigen wat betreft locatie en tijd.

De Visserijwet is niet de enige wet die het bestrijden van exotische rivierkreeften beïnvloedt. Denk ook aan de Europese Habitatrictlijn die via de Wet Natuurbescherming bepaalde vissen beschermt en zo het gebruik van niet-selectieve vangtuigen bemoeilijkt en (nieuwe) activiteiten in Natura 2000-gebieden streng reguleert. Ook civielrechtelijk zijn er tal van complicaties te benoemen. Bijvoorbeeld de inbreuk die het grootschalig wegvangen van rivierkreeftjes te weeg kan brengen op de visrechten en het betreden van particuliere eigendommen.

Conclusie

Onder de huidige regelgeving mogen sportvissers en andere personen die geen beroepsvisser zijn, alleen met een hengel of peur op de exotische kreeften vissen. Het zal duidelijk zijn dat deze vorm van bevissing geen effect op populatieniveau zal hebben. Voor een intensievere bevissing met kreeftenkorven en -fuiken dient de huidige regeling op veel punten te worden aangepast. Daarnaast zal rekening moeten worden gehouden met de beperkte mogelijkheden die de Europese exotenverordening biedt om bevissing voor dat doel in te zetten. Voorlopig zijn de rivierkreeftjes dus allerminst vogelvrij. ■

Geraadpleegde literatuur

<https://www.ad.nl/politiek/amerikaanse-rivierkreeft-vogelvrij-verklaard-sportvisserij-nederland-vreest-bijvangst-a684998e/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/plenaire_verslagen/detail/2023-2024/11

Verordening (EU) Nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.

Visserijwet: Artikel 7a lid 2 van het Reglement voor de Binnenvisserij.

Visserijwet: Artikel 32a lid 1 Uitvoeringsregeling visserij.